

GH. N. VASILACHE

LIMBA ROMÂNĂ CORECTĂ

TESTE-GRILĂ

Fonetică, lexic, morfologie, sintaxă

CORINT
EDUCAȚIONAL

Opinii, opinii...

Din perspectiva oricui dorește să cultive o limbă română corectă, în primul rând, prin modul personal de exprimare, dar și prin diseminarea normelor sale în rândul vorbitorilor, fiecare nouă apariție a unei lucrări de gramatică este binevenită, mai ales când aceasta, deși destinată în primul rând elevilor de gimnaziu, li se adresează tuturor celor care participă la exercițiul lingvistic cotidian. În această categorie de contribuții se înscriu și *Testele* profesorului Gh.N. Vasilache, autor a încă șase volume dedicate aceluiași domeniu, apărute în perioada 1993–2023. Generând continuu exerciții orientate de axa corect–incorect, cărțile sale intenționează să identifice și să consolideze reperele atât de necesare bunei funcționări a limbii, prin atingerea multiplelor obiective ale vorbirii și scrierii. Meritul de a tipări această carte îi aparține, de asemenea, generoasei și diligentei edituri CORINT EDUCAȚIONAL, sub auspiciile căreia profesorul Vasilache a scos deja sinteza teoretică intitulată *Capcane ale limbii române. Întrebări, răspunsuri, comentarii*. De altfel, cele două lucrări formează un binom teoretico-funcțional, *Capcanele...* reprezentând manualul, iar *Testele...*, caietul de exerciții aferent, dovada peremptorie în acest sens fiind structura lor aproape identică. Pentru asigurarea cu succes a respectivului cuplaj, autorul s-a străduit să parcurgă o bibliografie foarte bogată, cu lucrări de referință ale unor lingviști reputați, între care, desigur, *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, ediția a III-a (*DOOM*³), și *Îndreptar ortografic, ortoepic, morfologic și de punctuație*, ediția a VI-a (*IOOP*⁶). Repartiția materialului și construcția propriu-zisă a volumelor s-au realizat deductiv, începând cu inițierea științifică și continuând cu formarea competențelor de analiză. Pentru păstrarea unității, din primul material, s-au transferat selectiv, în scurte recapitulări, „reperete teoretice”, postate la începutul unor capitole, ca introduceri (avantexte) la expunerea ulterioară a exercițiilor. O scurtă trecere în revistă a „Cuprinsului” contribuie la identificarea problematicii foarte cuprinzătoare a lucrării, care parcurge toate nivelurile limbii studiate în școală.

Referitor la ortoepie, se poate remarca orientarea spre segmentele (grupurile) vocalice și consonantice complexe, tratarea predilectă a consoanelor redactate prin grupuri de litere (ex. africaterle prepalatale *č* și *ğ*) și evidențierea regulilor ortoepice, care diferă de cele ortografice: „cum scriem, cum pronunțăm”. Un subcapitol este dedicat accentului și omografele și modificărilor intervenite în accentuarea unor cuvinte identificate în diverse dicționare anterioare lui *DOOM*³. Mai departe, sunt situați itemii de scriere corectă, cu semnele lor specifice, cratima, apostroful și punctul, insistându-se pe situațiile în care pot apărea confuziile cratimă–apostrof și punct ortografic–punct (semn de punctuație).

„Lexicul” cuprinde exerciții de precizare a formei corecte și de identificare a sensului cuvintelor. Dintre categoriile semantice, au fost selectate paronimele și aproximările paronimice din cauza gradului mare de dispersie și a frecvențelor confuzii înregistrate (atracții

paronimice). Mai puțin integrate, dar cu circulație intensă, pleonasmul și tautologiile prelungesc lexicologia în morfologie, respectiv, în sintaxă. Fiind greșeli tipice, extragerea lor din enunțuri devine absolut necesară, ceea ce se realizează în testele din paragrafele 3.2 și 3.3 ale Capitolului II. Am remarcat și că subcapitolul referitor la expresii (frazmologisme) cuprinde o mare varietate de combinații lexicale: arhaice, populare, mitologice, latinești savante etc. De altfel, ansamblul lexical propus este foarte generos: cuvinte simple, compuse, îmbinări fixe sau libere, termeni științifici, cuvinte rare, dialectale, provenind din aceeași familie, dar și din câmpuri lexicale foarte diverse.

„Morfologia” se concentrează asupra flexiunii substantive (genuri, numere, cazuri, articole) și asupra celei verbale (moduri). Pe lângă părțile de vorbire (clasele lexico-gramaticale) variabile (substantive, adjective, pronume, verbe), sunt testate și cunoștințele privind invariabilele (părțile de vorbire neflexibile), îndoești adverbele și semiadverbele. „Sintaxa” cuprinde exerciții de verificare a corectitudinii acordurilor: acordul predicatului cu subiectul, acordul diferitelor tipuri de adjective (calificative, pronominale, provenite din numerele), acordul încrucișat etc.

Fiecare capitol este constituit din serii de teste (baterii), în mare parte standardizate. Testele cuprind, în medie, 10 itemi de evaluare, cu variante de răspuns oscilând între 2 și 6 și notate cu literele mici ale alfabetului: a), b), c) ș.a.m.d. Itemii sunt obiectivi și pot avea unul sau mai multe răspunsuri corecte. Cele mai multe teste propun următoarele operații intelectuale: identificarea, selectarea, compararea și analiza elementelor de limbă prezentate. De apreciat este și gradația exercițiilor, simple, uniforme tematic în primele capitole (dar cu un grad mare de acoperire), complexe (cu cerințe multiple) în final, când formulele se diversifică și problematica se complică. În final, sunt cuprinse teste mixte, recapitulative. Fiecare item, la rândul său, cuprinde serii de termeni/elemente egale sau inegale, având componenți identici sau diferiți, dispuși în aceeași ordine ori altfel. Am mai remarcat și că există un echilibru în ceea ce privește exprimarea cerințelor acționale („Alege!”, „Indică!”) și nonacționale („Seria cuvintelor accentuate corect este...”). Ca observație sintetică, dincolo de inerenta acumulare a dificultăților de la un capitol la altul, itemii cu alegere multiplă reprezintă și o noutate motivațională, o diversificare a situațiilor de învățare (*variatio delectat...*, dar și *docet!*). Exercițiile devin astfel, în primul rând, strategii de implicare intelectuală prin stimularea curiozității epistemologice, în al doilea, un prețios auxiliar didactic pentru fixarea cunoștințelor și recapitulare, iar în al treilea, un eficient instrument de evaluare.

Culegerea de teste cuprinde, în final, rezultatele exercițiilor și două „indexuri”, extrase din *DOOM*³ și *ÎOOP*⁶: „1. Cum scriem, cum pronunțăm”; „2. Forme flexionare corecte”. Avantajele pe care le oferă respectivele adăugiri sunt multiple: dau posibilitatea autoverificării imediate, confirmă sau infirmă opțiunea exprimată, fixând în memoria rezolvitorului alegerea corectă, stimulează pregătirea teoretică prin întoarcerea la sursa de informație, facilitează aprecierea randamentului școlar, a eficienței actului de comunicare didactică, operaționalizează secvențial conținuturile comunicate, confirmă, prin exerciții, materia predată, demonstrează aplicabilitatea normelor lingvistice etc. Obiectivul unui astfel de auxiliar didactic poate fi chiar concentrarea repertoriată a materialelor de evaluare curentă ori sumativă, dar mult mai

importantă este o altă finalitate, stimularea, prin problematizare, a capacităților de analiză lingvistică, cultivarea limbii corecte, formarea și exersarea abilităților de comunicare.

În realizarea acestei sinteze funcționale, Gh.N. Vasilache demonstrează o serie de calități incontestabile: claritate a obiectivelor, rigoare științifică, viziune dinamică asupra actului lingvistic, rigoare a expunerii și respectarea *ad litteram* a normelor limbii literare. Cercetătorul a citit mult și a știut ce și cum să evidențieze, să ordoneze, să coreleze. Și-a organizat cu minuțiozitate materialul, în conformitate cu structura internă a limbii și cu sistematica unei lucrări științifice. Itemii propuși în teste au calitatea de a fi, prin exprimarea directă și fără complicații, adaptați vârstei gimnaziale și/sau vorbitorului comun care vrea să-și verifice abilitățile de comunicare. De aceea, exemplele sunt preluate din limba naturală, nu sunt produse de laborator, iar inserarea lor în text este motivată de observațiile directe ale autorului.

În concluzie, să îi urăm acestui volum o apariție de succes și cât mai multe răsfoiri, pentru că numai prin studiu și prin exerciții poate fi vorbită și scrisă corect limba, iar capcanele sale vor putea fi evitate cu ușurință și, poate, chiar vor dispărea cu desăvârșire!

Cătălin Enică, lector univ. dr., Galați

* * *

Dacă ar fi să aleg o trăsătură definitorie a profesorului Gh.N. Vasilache, cred că aceasta este consecvența. E suficient să i se rostească numele, pentru ca imediat să-i fie lăudată pasiunea pentru limba română corectă. A fost o mare bucurie să descopăr că o parte din pregătirea sa generală are legătură cu liceul din comuna Podu Turcului, al cărui elev a fost. Având în vedere și acest lucru, Gh.N. Vasilache își are locul său printre lingviștii-profesori băcăuani de felul lui Mihail Andrei (de la Pedagogic), Iulian Ghiță (de la Inspectoratul Școlar), dar și – *mutatis mutandis* – printre filologi ca Giorge Pascu, Traian Cantemir ori Petre Cancel. Activitatea editorială a lui Gh.N. Vasilache este una valoroasă și merită continuată, spre folosul școlii românești.

Ioan Dănilă, conf. univ. dr., Bacău

* * *

Volumul *Limba română corectă. Teste-grilă: fonetică, lexic, morfologie, sintaxă* are o structură complementară celui anterior, tot al profesorului Gh.N. Vasilache, *Capcane ale limbii române. Întrebări, răspunsuri, comentarii* [Editura Corint, București, 2023]. În prezenta carte, testele sunt precedate de scurte și utile explicații teoretice. Aspectele practice ale exprimării orale sau scrise urmăresc identificarea, corectarea și evitarea tipurilor de greșeli din toate compartimentele limbii. Testele tip grilă cu alegere duală sunt o prelungire firească a celor cu care operează, în ultimii ani, evaluările la limba română din toate etapele de învățare. Formele corecte evidențiate la nivelurile fonetic, lexical, grafic și gramatical sunt verificate și aprofundate prin teste complexe, urmate de răspunsuri, indexuri de scriere, de pronunțare și de folosire a formelor flexionare corecte.

Primul capitol surprinde aspecte esențiale ale scrierii și pronunțării unor grupuri vocalice [oa/o, o-o/o, u-u/u, u-e/u-ie] sau consonantice [s/ș, s/z] în neologisme. Rol important au și accentul dinamic (de intensitate), accentul liber, cu funcție distinctivă în cazul omografelor, variantele din limba literară, cu tendința de reducere a oscilațiilor de accent. Testele au în atenție accentul în flexiunea cuvintelor, accentuarea derivatelor și a compuselor, accentul grafic, marcarea accentului fonetic, accentul sintactic/frastic.

Capitolul al doilea, referitor la forme lexicale corecte, conține teste de semantică, avertizează asupra unor „construcții repetitive”, asupra atracției paronimice, a îmbinărilor pleonastice sau a exprimărilor tautologice. Câteva teste se referă la diverse expresii ale limbii române.

Al treilea capitol conține teste privitoare la semne grafice precum cratima și apostroful. Următorul capitol este dedicat scrierii cu majusculă a substantivelor proprii. Aspectele morfologice întâlnite în testele din capitolul al cincilea sunt flexiunea nominală și flexiunea verbală. Capitolul al șaselea se referă, în teste, la acorduri și dezacorduri gramaticale, la construcții nominale și la construcții adjectivale. Un capitol-sinteză este intitulat „Teste complexe” și e urmat de unul de răspunsuri și de două indexuri: „Cum scriem, cum pronunțăm” și „Forme flexionare corecte”.

Bibliografia îi îndeamnă pe cititorii interesați să folosească atât formatul fizic, cât și aplicația DOOM³, să parcurgă *Îndreptarul ortografic, ortoepic, morfologic și de punctuație* (ediția a VI-a) și alte lucrări și culegeri necesare aprofundării cunoștințelor privind exprimarea corectă.

Corneliu Gold, prof., gr. did. I, Galați

* * *

Când vorbim de domnul profesor Gheorghe N. Vasilache, ne gândim la o întreagă generație educată timp de aproape 9 lustri de activitate într-o școală rurală, în comuna Țepu, județul Galați. Profesorul Gheorghe N. Vasilache este considerat de elevii săi un etalon, ca atare, mulți dintre discipolii săi predau limba lui Eminescu sau o limbă de circulație internațională, în țară sau peste hotare. Nu întâmplător, câteva dintre cărțile sale conțin următoarele rânduri: „Dedic această carte familiei mele, dar și tuturor generațiilor de elevi cărora le-am fost profesor”.

Preocuparea permanentă pentru cultivarea corectă a limbii române s-a concretizat în cinci apariții editoriale apreciate la nivel național, atât de colegii de breaslă, cât și de elevi. Dacă noi, foștii elevi, ne exprimăm și scriem corect în limba română, acest lucru este rodul strădaniei și al tactului său pedagogic, domnul profesor Gh.N. Vasilache fiind un exemplu de bune practici în învățământul românesc clasic.

Că este un foarte bun teoretician al normelor limbii române literare le-a demonstrat-o tuturor, dedicându-și fără parcimonie timpul necesar pentru a transmite din știința sa de carte și elevilor ce vin din urmă, prin crearea unor instrumente didactice, a căror însușire ar duce la diminuarea analfabetismului funcțional.

Personal, mă consider o privilegiată că am avut un profesor de excepție la limba română, un om care „a sfințit” comuna prin activitatea sa profesională și socială, fiind onorat și cu titlul de „Cetățean de Onoare” al localității natale.

Gina Obreja, bibliotecară

* * *

Introducere

După publicarea în 2023 a volumului *Capcane ale limbii române*, am considerat că este necesară o suită largă de teste care să le permită cititorilor să-și evalueze însușirea principalelor probleme teoretice tratate în acel volum. Ele se adresează, în primul rând, elevilor din ciclul gimnazial și cel liceal, viitori candidați la facultățile la care *limba română* este o probă de examen. Credem, de asemenea, că vin și în ajutorul profesorilor în munca la clasă, aceștia având astfel posibilitatea de a identifica lacunele sau erorile propriilor elevi în domeniul comunicării. Beneficiarii *Testelor* pot fi, de asemenea, persoanele publice prezente pe micile ecrane sau la radio care își propun să-și amelioreze performanțele lingvistice în vederea unei exprimări corecte și expresive.

Sucesiunea capitolelor din această lucrare respectă, de regulă, structura *Capcanelor...*, și anume: „Aspecte fonetice”, „Aspecte lexicale”, „Aspecte morfologice”, „Folosirea corectă a semnelor grafice [cratima, punctul, apostroful]”, „Scrierea corectă a substantivelor proprii”, „Acorduri și dezacorduri gramaticale”, precedate de sumare „Repere teoretice” (preluate selectiv din lucrarea amintită), destinate celor care nu au la îndemână *DOOM*³ sau *ÎOOMP*⁶ [2024]. Cele în jur de 100 de teste cu alegere duală/multiplă reprezintă modalități de evaluare rapidă, eficientă, agreată de cele mai multe universități care organizează un examen scris la limba română. Pentru selectarea răspunsurilor, cititorii pot folosi cele două „Indexuri”: „Cum scriem, cum pronunțăm?” și „Forme flexionare corecte”, în vreme ce validarea răspunsurilor poate fi făcută apelând la secțiunea „Răspunsuri” de la pagina 126.

Nădăjdum că lucrarea, astfel concepută, le va fi de un real folos celor cărora li se adresează și suntem conștienți, totodată, de faptul că ea poate fi îmbogățită și, în acest sens, așteptăm cu interes, dar și cu încredere, opinia cititorilor, pentru care le mulțumim anticipat.

Autorul

I. Aspecte fonetice

Repere teoretice

1. Scrierea și pronunțarea grupurilor vocalice

1.1. *e* sau *ie*?

În cuvintele din fondul tradițional se scrie și se pronunță de obicei *îe*: *ied*, *ienicer*, *iesle* ș.a., inclusiv la formele verbelor cu finală vocalică a radicalului: *bântuie*, *biruie*, *trebuie* ș.a. Norma ortografică diferă de cea ortoepică în formele pronominale *eu*, *ea*, *el*, *ei*, *ele* și în formele verbului *a fi*: *e*, *ești*, *era*, *erai*, *eram*, *erați*, *erau*, scrise toate cu *e* inițial, dar pronunțate *îe*. Norma ortoepică sancționează rostirea cu *îe* la începutul unor cuvinte neologice sau la începutul unor silabe (după o vocală): *economie*, *edil*, *efect*, *efemer*, *asidue*, *duel*, *maree* ș.a. Prin urmare, rostiri/scrieri precum *iepocă*, *ieuro*, *ideie*, *aleie* ș.a. sunt, indiscutabil, greșite.

1.2. *oa* sau *o*?

La începutul cuvintelor vechi se scrie întotdeauna diftongul *oa*: *oacheș*, *oaie*, *oarecine*, *oaste*. Se scrie și se pronunță *oa* la început de silabă **după o vocală**, când există forme alternante cu *o*: *gălbioară/gălbior*, *afectuoasă/afectuos*, *defectuoasă/defectuos*, *fastuoasă/fastuos*, *fructuoasă/fructuos* ș.a.; **după o consoană**, în majoritatea cuvintelor cu/fără alternanța *o*: *balansoar*, *croazieră*, *exploata*, *fumoar* ș.a. Nu cunosc alternanța *oa/o* unele substantive și adjective neologice precum: *baroc*, *demagog*, *echivoc*, *eschimos*, *pedagog*, *reciproc*, care la feminin au formele *barocă*, *demagogă* ș.c.l. În schimb, neologismele intrate mai de mult în limbă păstrează alternanța *o/oa*: *compatrioată*, *econoamă*, *omoloagă*, *vagaboandă*, ca și cuvintele tradiționale: *pisălog/pisăloagă*, *șontorog/șontoroagă* etc. DOOM³ acceptă variantele diftongate (*oa*) ale substantivelor masculine ce denumesc ocupații terminate în *-log*: *biologă/bioloagă*, *filologă/filoloagă* etc.

1.3. *-u-u* sau *uu*?

Ediția veche a DOOM-ului recomandă pronunția cu hiatul *u-u* a cuvintelor de tipul: *ambiguu*, *asiduu*, *continuu*, *ingenuu*, *perpetuu*, *superfluu*. Noua ediție recomandă atât pronunția cu hiatul *u-u*, cât și varianta cu diftong descendent a acestor cuvinte: *ambig-uă*, *asid-uă* etc.

1.4. *ea* sau *ia*?

După o vocală/după consoane se scrie diftongul *ea* când există forme flexionare cu alternanța *eale*: *efectuează/efectuez*, *situează/situez*, *aleealalee*, *ideealidee*, *mareealmaree*; *creangă/crengi*, *deapănă/depănăm*, *deal/delușor*, *măseal/ăsele*, *amețeală/amețeli*, *gălățean/gălățeni* etc.

2. Scrierea/pronunțarea grupurilor consonantice

2.1. Pronunțăm *cs* sau *gz*?

Pronunțarea lui *x* ca (*gz*) este indicată în dicționar; când nu se indică pronunțarea, înseamnă că *x* se rostește cu valoarea componentelor lui, *c* + *s* (*ks*). DOOM-ul nu stabilește reguli general valabile, ci îndrumări orientative, în funcție de etimologie, de calea de transmitere (orală sau scrisă), de pronunțarea în limba de origine sau contrar rostirii originare. Mai frecventă este rostirea cu *cs* a cuvintelor care ar trebui pronunțate cu *gz*: *auxiliar*, *exact*, *examen*, *exotic* etc. La fel de greșit este să reducem, în pronunțare, grupul *ks* la *s*, ca în: *escavator*, *exclamație*, *explicație* etc. Pe de altă parte, litera *x* este utilizată de către unii în scris, în mod nejustificat, acolo unde normele au consacrat scrierea cu grupul consonantic *cs*: *faximil*, *sconx*, *vax* ș.a. Un alt tip de greșeală destul de frecventă are legătură cu falsa analogie cu prefixul *ex-* în cazul unor cuvinte cu *s* precedat de vocala *e* și urmat de consoana *c*, ajungându-se la grafii **incorecte** precum: *excadră*, *excadrilă*, *excadron* etc., în locul formelor corecte: *escadră*, *escadrilă*, *escroc*, *escrocherie* etc.

2.2. Rostim și scriem cu *s* sau *z*?

Înainte de consoanelor surde *c* [*ce*, *ci*, *che*, *chi*], *f*, *h*, *p*, *s*, *ș*, *t* și *ț* se pronunță și se scrie întotdeauna *s* (nu *z*). **Prefixele** *des-* [*dez-*], *dis-* [*diz-*], *răs-* [*răz-*], *s-* [*z-*] și *trans-* [*tranz-*] au numai variante cu *s* în derivatele de la cuvinte cu asemenea inițiale: *descărca*, *descentraliza*, *deshăma* etc.

Înainte de consoanelor sonore *b*, *d*, *g*, *j*, *v* se scrie *z* în toate cuvintele din fondul tradițional (*azvârli*, *brazdă*, *măzgă* etc.), dar și în unele neologisme: *azbest*, *brizbiz*, *prezbit*. Se scriu cu *s* unele **neologisme** derivate cu prefixul *trans-* (*transborda*, *transdanubian* etc.), unele cuvinte **neanalizabile** (*aisberg*, *disjunctie*, *glasbeton*, *glasvand*, *jurisdicție*). **Prefixele** *des-*, *dis-*, *răs-* și *is-* au variantă numai cu *z* în derivatele de la cuvinte care încep cu asemenea consoane: *dezbate*, *dezdoi*, *dezgheța*, *dezgoli* etc. În derivatele de la cuvinte care încep cu *z*, prefixele *des-* și *răs-* se păstrează neschimbate: *deszăpezi*, *deszăpezire*, *deszăvori*, *răszice*.

2.3. Rostim și scriem cu *s* sau *ș*?

a. **La început de cuvânt** înainte de *č* [scris *c* + *e*, *i*], se pronunță și se scrie numai *s*: *scele-rat*, *scenarist*, *scenă*, *scenetă*, *sceptic*, *scenografie*, *sceptru*, *sciatică*, *scindare*, *sciziune* etc. Înainte de *k* [scris *ch* + *e*, *i*], se pronunță și se scrie *s* în cuvintele: *scheci*, *schelă*, *schelălăi*, *schelet* ș.a., dar *ș* în cuvinte precum: *șchiop*, *șchiopăta*, *șchiopătură*.

b. Înainte de *p* se pronunță și se scrie *s* în cuvintele: *spangă*, *special*, *spicher*, *spicheriță*, *spițer*, *spray* (pronunțat corect *sprei*), *sprint*, *sprinta*, dar *ș* în: *șpagat*, *șpalt*, *șperaclu*, *șpriț*.

În interiorul cuvântului, înaintea unei consoane, scrierea cu *s* și *ș* are variații asemănătoare cu cele de la începutul cuvântului, în cadrul aceluiași context fonetic.

a. Înainte de *č* [scris *c* + *e*, *i*], se pronunță și se scrie numai *s* în: *ascet*, *ascendent*, *ascensiune*, *ascensor*, *căscioară*, *descendent*, *descentraliza*, *descifra*, *descinde*, *disciplină*, *discipol*, *fuscel*,

mescioară, muscel, piscicol, susceptibil, resuscita, suscita, precum și în toate cuvintele cu sufixele *-escent, -escentă* (*adolescent, convalescent, efervescent, incandescent* etc.), dar cu *ș* în cuvântul *coșciug*.

b. Înainte de *k*, scris *ch + e, i*, se pronunță și se scrie *s* în: *descheia, deschide, deschinga, muschetă, muschetar*, dar *ș* în: *mușchi, mușchiuleț, rășchira, rășchitor, teșcherea*.

Înainte de a începe rezolvarea testelor de mai jos, este indicat să consultați **Indexul 1** („Cum scriem, cum pronunțăm”) de la finalul cărții. De asemenea, să ai în vedere că, la unele exerciții, pot exista mai multe variante de răspuns corect.

TESTUL 1

1. Litera *x* se pronunță **gz** în toate cuvintele din seria:
 - a) exacerba, exagera, exod, exultă
 - b) exala, exalta, exantem, executoriu
 - c) exces, exemplu, exercita, exotic
2. Sunt scrise corect toate cuvintele din seria:
 - a) excava, excipient, examiner, excamota
 - b) escală, escamota, escroc, exsudat, ezoteric, surescita
 - c) espadrilă, extompa, estradă, ezoteric
3. Litera *x* reprezintă grupul **cs** în toate cuvintele din seria:
 - a) excela, excita, excursie, exista, exotism
 - b) exclama, exeget, exigent, exoteric, exuberant
 - c) exaltație, exciza, executiv, expansiv
4. Litera *x* se pronunță **gz** în toate cuvintele din seria:
 - a) auxiliar, exact, exod, executant, exotic
 - b) executor, exantem, exercita, existență
 - c) exemplu, exonera, exorciza, exilare
5. Litera *x* se pronunță **gz** în toate cuvintele din seria:
 - a) exact, exantem, exil, exemplu, exista
 - b) exegeză, exacerba, exorcism, exotism
 - c) exercițiu, exiguu, existent, exonera
6. Litera *x* reprezintă grupul **cs** în toate cuvintele din seria:
 - a) exonera, exit-poll, exod, exotermic
 - b) exit, exacerbare, exantem, exorciza
 - c) execrabil, exigent, exigibil, exosmoză
7. Sunt scrise corect toate cuvintele din seria:
 - a) boracs, box, duplex, tixit
 - b) borax, box, duplex, ticsit
 - c) borax, bocs, duplex, tixit

8. În cuvintele *exilat*, *existenți*, *exactitate*, *exulta* litera **x** notează:

- a) grupul de sunete *gz*
- b) grupul de sunete *ks*

9. În cuvintele *complex*, *exod*, *fix*, *ortodox*, litera **x** notează:

- a) grupul de sunete *gz*
- b) grupul de sunete *ks*

10. Identifică formele scrise greșit:

- a) complecși, exhumare, excese
- b) rucsac, ticsite, micsandre
- c) eshaustiv, escludere, ecxcitat

TESTUL 2

1. Sunt scrise corect toate cuvintele din seria:

- a) escadrilă, excamota, escortă
- b) escortă, escapadă, esplicație
- c) escrocherie, escamota, escală

2. Sunt scrise corect toate cuvintele din seria:

- a) escadron, escamotare, facsimil
- b) eschivă, espadrilă, excală
- c) exulta, escală, faximil

3. Sunt corect scrise toate cuvintele din seria:

- a) catadicsi, cocs, cocsar, cocserie, eczemă
- b) îmbâcsi, rucsac, ticsi, văcsui, văcsuitor
- c) escadrilă, escadron, escapadă, escortă
- d) anxios, boxer, luxație, fuxină, mixandă

4. Cuprinde greșeli de transcriere seria:

- a) exclamație, excrescență, excroacă
- b) excalada, explica, excadrilă
- c) escalator, escală, escalop

5. Varianta corectă este:

- a) gangrenă, garafă, gitară
- b) cangrenă, carafă, chitară
- c) fuxie, sconx, tixit
- d) fucsie, sconcs, tixit

6. Forma corectă este:

- a) asterix
- b) asterics
- c) asterisc

7. Varianta corectă este:

- a) caznă, glesnă, izmă, marasm, prismă
- b) casnă, glesnă, izmă, marazm, prismă
- c) caznă, gleznă, izmă, marasm, prismă

8. Normele ortografice actuale admit în variație liberă toate formele lexicale din seria:

- a) adendă – addenda, bluf – bluff, cocktail – cocteil
- b) judocan – judoka, o mass-media – o mass-mediē
- c) picammer – picamer, pizza – pizză, rugby – rugby

9. Sunt corect scrise toate formele din seria:

- a) bineânțeles, întrebat, neâncepând
- b) bineînțeles, întrebat, neâncepând
- c) bineînțeles, întrebat, neîncepând

10. Sunt corect scrise toate formele din seria:

- a) neânvățat, coborâ, doborâ, neânceput
- b) neînvățat, coborî, doborî, neînceput
- c) neînvățat, coborî, doborâ, neînceput

TESTUL 3

1. Sunt corect scrise toate formele lexicale din seria:

- a) Câmpulung, coborâ, neîncepere, semiântuneric
- b) Câmpulung, coborâ, neâncepere, semiântuneric
- c) Câmpulung, coborî, neîncepere, semiîntuneric
- d) Cîmpulung, coborî, neâncepere, semiîntuneric

2. Sunt corect scrise toate formele din seria:

- a) așază, deșală, deșartă, înșela, șătrar
- b) jălbar, înșală, deșeartă, șătrăreasă
- c) așșează, menajează, trișează

3. Sunt corect scrise toate formele din seria:

- a) așează, deșeală, deșeartă
- b) șătrar, jăpcan, șănțuleț
- c) moleșală, căptușală, mânjeală

4. Sunt corect scrise toate formele din seria:

- a) cheag, cheamă, deșucheat, gheară
- b) chiabur, gheaur, maghear, uncheaș
- c) aghiasmă, roșeață, unchiaș, greșeală

5. Sunt corect scrise toate formele din seria:

- a) chear, chiamă, gheoagă, ghiață
- b) chiar, chiamă, ghiață, ghioagă
- c) chiar, cheamă, gheață, ghioagă

6. Formele corecte sunt în seria:
- a) angajând, declanșând, mânjind, oblojind
 - b) angajind, declanșind, moleșind, oblojând
 - c) erijind, corijind, rotunjind, vestejind
7. Sunt corecte toate formele din seria:
- a) lumească, picarească, grotească
 - b) pământască, românească, romanească
 - c) grotescă, picarescă, carnavalescă
8. Formele corecte de plural sunt în seria:
- a) fixi, mixti, ortodoxi, sfinxi, prolixi
 - b) ficși, micști, ortodocși, prolificși, sfincși
 - c) complexe, fixe, mixte, ortodoxe, prolixie
9. Sunt corect transcrise toate formele din seria:
- a) boare, balansoar, culoar, trotuar
 - b) buare, balansuar, culuar, trotoar
 - c) fumoar, lavoar, patinoar, pavuaza
10. Alege seria cu forme corecte:
- a) acuarelă, coafură, fumoar, descuama, scuar
 - b) curtoazie, foaier, lavoar, pavoaza, savoare
 - c) croazieră, coaternar, descoama, poală

TESTUL 4

1. Sunt scrise corect toate cuvintele din seria:
- a) analoagă, pledoarie, exploatare, econoamă
 - b) omoloagă, pisăloagă, șontoroagă, pedagoagă
2. Cunosc alternanța *o/oa* toate cuvintele din seria:
- a) compatriot, econom, pedagog
 - b) omolog, reciproc, vagabond
 - c) atacator, administrator, orb
3. Sunt corecte toate formele din seria:
- a) prooroc, prooroga, ambiguu
 - b) proroc, proroga, asiduu
 - c) continuu, ingenuu, perpetuu
4. Care serie cuprinde numai forme corecte?
- a) analoagă, barocă, endocrinoloagă
 - b) analoagă, barocă, endocrinologă
 - c) analogă, barocă, endocrinologă
5. Sunt numai forme corecte în seria:
- a) agronomă, echivocă, laringologă, pedagogă
 - b) agronoamă, echivoacă, laringoloagă, pedagoagă
 - c) cardiologă, biologă, demagogă, muzicologă, psihologă

3.2. Pleonasmeme

Repere teoretice

Pleonasmul este o greșeală de exprimare constând în folosirea alăturată a unor cuvinte sau expresii care repetă în mod inutil aceeași idee. Caracteristica definitorie a pleonasmului este faptul că sensul unuia dintre cuvintele implicate este în totalitate inclus în celelalte, ceea ce face ca acest cuvânt să fie, din punct de vedere strict logic, inutil. Această frecvență greșeală de exprimare are drept cauze principale necunoașterea sensului cuvintelor sau al unor segmente lexicale, dar și graba sau neglijența în vorbirea cotidiană. Corectarea unei structuri pleonastice constă în îndepărtarea unuia sau a doi termeni din construcția respectivă. Pleonastică este și folosirea la gradul comparativ și la superlativ a unor adjective și adverbe care conțin în ele semnificația gradului respectiv: *superior, inferior, anterior, ulterior, optim, principal*. Datorită generalizării în comunicare, unele pleonasme s-au gramaticalizat; ca atare, nu mai constituie greșeli de limbă. Pe acestea, le putem socoti pleonasme **formale** sau **tolerabile**: *ani de zile, ieși afară!, coboară jos!, babă bătrână, cât vezi cu ochii, moșneag bătrân, gălbenuș de ou, fetiță mică, a tăcut din gură, am înghețat de frig, glezna piciorului drept* etc. În operele literare, pleonasmul „cu valoare expresivă”, creat în mod deliberat, este o figură de stil, ca în exemplele: „aburii ușori ai nopții”, „fumuri cenușii” (V. Alecsandri), „o epocă de rapidități grăbite și de vagi aproximații” (T. Arghezi) sau „zugrăvește din nou iarăși, pânzele posomorâte” (M. Eminescu).

Verifică-ți cunoștințele!

Exerciții [Aceste exerciții nu fac parte dintre teste și nu au rezolvările la final.]

1. Identifică și explică construcțiile care conțin pleonasme:

- a) a se întoarce înapoi
- b) a merge înapoi
- c) codri de brazi
- d) codri cu copaci seculari
- e) a retroceda înapoi
- i) a abdica de la tron
- h) a aproba favorabil
- g) a aviza favorabil
- f) a restitui fără întârziere
- j) a urca pe tron

2. Rescrie următoarele enunțuri eliminând pleonasmeme:

- a) I-a oferit un procent de 25% din câștigul obținut.
- b) Mănâncă prea multe grăsimi și de aceea are o hipertensiune mare.
- c) Nava prezidențială aterizează pe pământ cu întârziere.
- d) Am recitat iarăși vechile povești ale copilăriei.
- e) Am conviețuit împreună cu părinții vreo patru ani.
- f) Am convenit de comun acord să revenim în țară.
- g) S-ar putea ca, în primăvară, să se organizeze alegeri electorale anticipate.
- h) La fântâna din poiană drumul se bifurcă în două.
- i) Drept pentru care am încheiat prezentul proces-verbal.

3. Identifică construcțiile pleonastice din enunțurile de mai jos:

- a) Vechii copiiști aveau o caligrafie frumoasă.
- b) A făcut prea mult abuz de alcool, iar acum are probleme cu ficatul.
- c) Toți participanții au apreciat această manifestare comemorativă în memoria marelui romancier epic Liviu Rebreanu.
- d) În urma unei puternice hemoragii de sânge, victimele au fost internate într-un spital clinic din București.
- e) Mijloacele mass-media au prezentat deseori aspecte inedite ale contrabandei ilegale cu țigări.

4. Explică de ce sunt pleonastice următoarele construcții: *averse de ploaie; telecomandare de la distanță; intercondiționare reciprocă; o scurtă alocuțiune; altercație verbală; expulzare forțată.*

5. Explică de ce sunt pleonastice următoarele construcții: *a se sinucide singur; a-și face autobiografia proprie; a se ameliora în bine; a-și aduce aportul; a-și depila părul; a anexa alăturat; a unelti în ascuns.*

6. Subliniază pleonasmul din următoarele propoziții:

- a) Avionul a survolat peste Pacific.
- b) S-a opus vehement împotriva sancțiunii propuse.
- c) A venit chiar el însuși la solicitarea directorului școlii.
- d) Multe produse ale fabricii noastre se exportă în afara granițelor țării.
- e) Cel mai principal obiectiv al programului nu a fost îndeplinit.

7. Explică următoarele construcții pleonastice:

- a) a urma în continuare
- b) o bifurcație în două direcții a drumului
- c) ceremonie solemnă în cinstea eroilor
- e) a înfuleca pe nerăsuflate
- d) a revedea din nou
- f) a împrejmui de jur împrejur

8. Corectează exprimările pleonastice, eliminând termenii de prisos:

A venit aproximativ cam pe la opt la petrecere.

Valoarea dolarului se menține în continuare ridicată.

Sosirea lui Victor a fost o surpriză neașteptată pentru familia noastră.

Filmul a avut un happy-end fericit.

Mi-a părut rău de incidentul neplăcut care s-a produs.

Și-a irosit fără rost toți banii câștigați.

În foaierul teatrului erau mai multe garderobe pentru haine.

9. Evidențiază elementul din structura primului termen care face inutilă folosirea celui de-al doilea termen: *state cu democrație populară; retrocedare înapoi; ortografie corectă; o cacofonie urâtă; o caligrafie foarte frumoasă; puternică hemoragie de sânge; a urmat o helioterapie de soare; versuri cu o eufonie care te încântă; aspectul cianotic al buzelor*

albastre; hipodrom pentru cursele de cai; cosmogeneza Universului; etnogeneza formării poporului român; hipertensiune arterială foarte mare; tratament contra unei hipotensiuni scăzute; are politraumatisme multiple.

10. Evidențiază, în structura primului termen, elementul care face inutilă folosirea celui de-al doilea termen: *alcoolemie în sânge de 0,6‰*; *insecticid care omoară toți dăunătorii*; *un francofil care iubește cultura franceză*; *un claustrofob care se teme de spații restrânse*; *tainele cosmogenezei nașterii universului*; *tratamentul epidermei pielii*.

TESTUL 1

1. Propoziția care nu conține o structură pleonastică este:
 - a) Mașina furată i-a fost retrocedată înapoi.
 - b) Cobori în jos, luceafăr blând,/ Alunecând pe-o rază.
 - c) A urcat pe niște serpentine foarte periculoase.
 - d) Răspunsurile tale nu pot fi admise cu ușurință.
 - e) Răspunsurile tale nu pot fi admisibile în fața comisiei.
2. Propoziția care nu conține o structură pleonastică este:
 - a) Au primit o diurnă de 30 lei pentru fiecare zi de deplasare.
 - b) Se crede mai superior decât cei din jurul său.
 - c) Zonele rurale sunt mai defavorizate.
 - d) Acum un an în urmă, eram cu prietenii într-o excursie.
 - e) Fratele meu a depus jurământul solemn în luna octombrie.
3. Seria care nu conține nicio structură pleonastică este:
 - a) sală plină; un scurt rezumat; rochie vișinie
 - b) oaie merinos; pădure deasă; a ateriza pe pământ
 - c) viață fericită; greșeală enormă; iarnă aspră;
 - d) abundență de cereale; hituri de mare succes
4. Seria care conține o singură structură pleonastică este:
 - a) foarte amabil; false iluzii despre viață; față întunecată
 - b) haină veche; plată întârziată; societate lucrativă
 - c) apartament întunecos; pod rezistent la orice trafic; mâncare bine gătită
 - d) mușchi file de porc; monumente funerare; proiecte implementate în practică
5. Propoziția care nu conține nicio structură pleonastică este:
 - a) După 1989, pământurile au fost retrocedate înapoi foștilor proprietari.
 - b) O companie extraordinar de mare a câștigat mereu licitațiile.
 - c) Coborând în jos la parter, m-am întâlnit cu vecinul de apartament.
6. Conțin câte o structură pleonastică enunțurile:
 - a) *Viața liberă* este un ziar cotidian care conține rubrici interesante.
 - b) Cei trei boieri unelteau în ascuns împotriva lui Lăpușneanu.
 - c) Bucatele oferite de gazde au fost savurate cu mare plăcere de toți musafirii.

7. Seria în care toate structurile sunt pleonastice este:
 - a) avans anticipat; femeie simplă și nesofisticată; datorii întârziate
 - b) enigme necunoscute; sentimente adânci ale personajelor; loc pentru reculegere și meditație
 - c) fraze goale și fără sens; rezumat scurt; puternice averse de ploaie
8. Seria care conține câte o structură pleonastică este:
 - a) foarte amical; o mimică luminoasă a feței; zi luminoasă
 - b) casă consolidată; relații durabile; spațiu bine organizat
 - c) pubele de gunoi; răspunsuri previzibile; stradă aglomerată
9. Seria în care toate structurile sunt pleonastice este:
 - a) exemplu pilduitor; a recita clar; state cu democrație populară
 - b) a reveni din nou; a băga de seamă
 - c) sutană preoțească; caligrafie frumoasă; deșerturile aride ale Africii
10. Seria în care toate structurile sunt pleonastice este:
 - a) a reveni din nou; a comemora memoria; a-și aduce aportul
 - b) a coborî scările; a urca pe piscurile munților; a se perpetua continuu
 - c) a decola de la sol; a rambursa cu întârziere; a conviețui laolaltă

TESTUL 2

1. Seria în care toate structurile sunt pleonastice este:
 - a) a recita iar din nou; a debuta inițial; cerere aprobată favorabil
 - b) scurtă alocuțiune; concluzie favorabilă; cocină de porci
 - c) conspirație ilegală; o tainică enigmă; cele mai optime condiții
2. Seria în care toate structurile sunt pleonastice este:
 - a) ca drept; ca să; și nici
 - b) dar însă; drept pentru care; ca drept
 - c) pe albele-i sale brațe; și-a pierdut tot timpul său prețios
3. Seria în care toate structurile sunt pleonastice este:
 - a) monopolul exclusiv al televiziunii; rezolvare directă și nemijlocită
 - b) a se limita numai la aceste sume; discuție clară și nepărtinitoare
 - c) o conducere managerială defectuoasă; știre senzațională
4. Seria în care toate structurile sunt pleonastice este:
 - a) exprimare scurtă și concisă; trecere în revistă; punere în scenă; debutul inițial
 - b) summitul la cel mai înalt nivel al țărilor europene; anexarea alăturată a documentelor
 - c) sursă originală incertă; a asigura protecție; limonadă de lămâie
 - d) a avansa înainte; vizitarea doar numai a două muzee; prognoza săptămânii
5. Sunt pleonastice toate construcțiile din seria:
 - a) abuz de prea multă cafea; chiar autorul însuși; însăși propria lui afirmație
 - b) abuz de încredere; abuz de forță; abuz de putere; tentativă de încercare
 - c) declanșarea începerii urmăririi penale; protagonistul principal al operei
 - d) stafful din jurul președintelui; prezența unor VIP-uri de primă mărime; aprecieri pozitive
 - e) comasarea laolaltă a unor școli; niște anonimi necunoscuți; o pereche de doi tineri

6. Există o construcție pleonastică în seria:
- a) Am preferat mai bine să plec imediat
 - b) Am ajuns la o răscruce de drumuri
 - c) I-am schițat sumar rezolvarea problemei
 - d) Am pătruns pe singura ușă deschisă
7. Construcția greșită este:
- a) sacralitate sfântă
 - b) activitate intensă
 - c) minciuni electorale
 - d) apariție în mass-media
8. Construcția corectă este:
- a) averse de ploaie
 - b) conlucrare corectă
 - c) epilarea părului
 - d) scurtă alocuțiune
9. Există o exprimare nepotrivită în enunțul:
- a) A susținut un concert original.
 - b) El e victima unui accident neprevăzut.
 - c) S-a produs un accident rutier.
 - d) Pentru el, minciuna este un accident.
10. Identifică pleonasmul:
- a) contrabandă intensă
 - b) practică ilegală
 - c) produs de contrabandă
 - d) contrabandă ilegală

TESTUL 3

1. Este un pleonasm în structura:
- a) averse păgubitoare
 - b) averse de ploaie
 - c) averse repetate
 - d) averse înfricoșătoare
2. Este un pleonasm în enunțul:
- a) În continuare veți urmări o emisiune incendiară.
 - b) Mihai a lăsat impresia unui om superior.
 - c) Andrei a avut leucemie în sânge, dar s-a vindecat.
 - d) El mi s-a părut cam naiv în discuția purtată.
3. O structură pleonastică este cea din:
- a) cu mult mai înțelept
 - b) a optimiza procesul de producție
 - c) a-și face singur autocritica
 - d) mai puțin sever

4. Există o structură pleonastică în enunțul:
- a) Personajul principal a fost îndrăgît de cititori.
 - b) Am anexat alăturat mai multe acte doveditoare.
 - c) Toți elevii au rezumat frumos textul recomandat la evaluare.
 - d) Intenționăm să mergem pe același traseu turistic.
5. Din punctul de vedere al sensului, este corect enunțul:
- a) Protagonistul filmului a trecut prin mai multe încercări.
 - b) Tatăl i-a dat fiului un exemplu pilduitor.
 - c) Greșelile descoperite nu trebuie să se perpetueze mereu.
 - d) Ministrul a ținut o scurtă alocuțiune la deschiderea șantierului.
6. Nu este pleonasm construcția:
- a) june tânăr
 - b) autoportret personal
 - c) noblețe aristocratică
 - d) conducător despot
7. Nu există pleonasm în enunțul:
- a) A ales soluția optimă.
 - b) Reconstrucția a durat o lungă perioadă de timp.
 - c) Totul a pornit de la conducerea de management a firmei.
 - d) A cedat, fiind suprasolicitat peste măsură.
8. Există un pleonasm în enunțul:
- a) A ținut o scurtă alocuțiune cu ocazia absolvirii.
 - b) Taxele și impozitele trebuie achitate.
 - c) Dezastrul economic nu era previzibil.
 - d) Oamenii incoruptibili sunt în domenii importante.
9. Există un pleonasm în enunțul:
- a) Au stabilit vârful ierarhiei candidaților.
 - b) A dovedit că este superior tuturor.
 - c) Și-a expus perspectivele de viitor în discursul de absolvire.
 - d) Foarte repede a avansat în carieră.
10. Nu conține o structură pleonastică enunțul:
- a) S-a bucurat de oportunitatea de a colabora împreună la acest proiect.
 - b) S-a speriat de hemoragia puternică de sânge a victimei.
 - c) Învățătoarea avea o caligrafie frumoasă.
 - d) Bucuria de a-l revedea a surmontat criza de timp.

TESTUL 4

1. Nu conține o structură pleonastică enunțul:
- a) Concluzia finală a proiectului ne-a impresionat.
 - b) Ne-am întors înapoi din excursie seara, târziu.
 - c) Orarul școlar trebuie respectat întocmai.
 - d) Ar fi fost onest și cinstit să recunoască.

LIMBA ROMÂNĂ CORECTĂ

TESTE-GRILĂ

Fonetică, lexic, morfologie, sintaxă

Volumul *Limba română corectă. Teste-grilă: fonetică, lexic, morfologie, sintaxă* le oferă cititorilor șansa de a-și verifica cunoștințele dobândite în urma parcurgerii cărții *Capcanele limbii române* (2023) a aceluiași autor și de a se adânci în dinamicul univers lingvistic. Variații de acord, forme flexionare noi, inovații care ajung să domine peisajul comunicării, în vreme ce altele se dovedesc a fi trecătoare, toate acestea și multe altele reprezintă un fenomen fascinant pe care autorul îl studiază de o viață întreagă, atent la cea mai mică schimbare, explicându-și-o cu instrumentele eruditului și explicându-le-o altora pe înțelesul lor. Testele-grilă se adresează elevilor din ciclul gimnazial și cel liceal, candidaților la facultățile la care limba română este o probă de examen, dar și profesorilor și, nu în ultimul rând, persoanelor publice (tot mai multe în spațiul virtual, de exemplu) care doresc să-și îmbunătățească exprimarea.